

O PRIVIRE DE ANSAMBLU ASUPRA PROIECTULUI DE IFRS-URI PENTRU IMM-URI

Drd. Maria Mădălina NIȚĂ

Rezumat	Abstract
Proiectul de IFRS-uri pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) ar putea răspunde cerinței de la nivel internațional a economiilor dezvoltate și emergente de a avea un set riguros și comun de standarde de contabilitate adresate întreprinderilor mici și mijlocii, care să fie mult mai simplificat decât setul complet de IFRS-uri emise de Comitetul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate (IASB). Prin urmare, IFRS-urile pentru IMM-uri constituie un set de standarde elaborate pentru a răspunde nevoilor și capacităților întreprinderilor de mărime mijlocie și mică. Acestea sunt elaborate pornind de la Standardele Internaționale de Raportare Financiară, dar multe din principiile de recunoaștere și evaluare a activelor, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor au fost simplificate, aspectele care nu sunt relevante pentru IMM-uri au fost eliminate și anumite prezentări de informații au fost reduse semnificativ. Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri se adresează întreprinderilor mici și mijlocii care sunt definite de către Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate ca fiind entitățile ce au responsabilitate publică și care publică situații financiare în scopuri generale, pentru nevoile utilizatorilor externi.	The project regarding the IFRSs for small and medium-sized entities (SME) may respond to the international demand from both developed and emerging economies for a rigorous and common set of accounting standards addressed to small and medium-sized entities that to be much simpler than the full set of IFRSs issued by the International Accounting Standards Board (IASB). Therefore, IFRSs for SMEs represent a set of standards issued for meeting the needs and capacities of the small and medium-sized entities. These are elaborated starting from International Financial Reporting Standards, but many recognition and measurement principles for assets, liabilities, income and expenses has been simplified, the issues irrelevant for SMEs has been removed and some disclosures has been substantially reduced. The project of IFRSs for SMEs addresses to the small and medium-sized entities that are defined by the International Accounting Standards Board as being those entities with public accountability and that publish general purpose financial statements for the needs of external users.
Cuvinte cheie:	Keywords:
✓ IFRS-uri pentru IMM-uri, simplificări, întreprinderi mici și mijlocii, responsabilitate publică, principii de recunoaștere și evaluare, opțiuni, utilizatori externi.	✓ IFRSs for SMEs, simplifications, small and medium-sized entities, public accountability, recognition and measurement principles, options, external users.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri¹ constituie un set de standarde elaborate pentru a răspunde nevoilor și capacităților întreprinderilor de mărime mijlocie și mică (IMM-uri) care se estimează că dețin peste 95% din totalul companiilor la nivel mondial. Aceste standarde sunt concepute pornind de la setul complet de IFRS-uri, dar multe din principiile de recunoaștere și evaluare a activelor, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor sunt simplificate, aspectele care nu sunt relevante pentru IMM-uri au fost eliminate și anumite prezentări de informații au fost reduse semnificativ. Conform proiectului, IFRS-urile pentru IMM-uri sunt separate de setul complet de IFRS-uri și ar putea fi disponibile pentru orice jurisdicție să le adopte chiar dacă au adoptat sau nu setul complet de IFRS-uri.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri a fost elaborat prin:

- extragerea conceptelor fundamentale din Cadrul general al IASB (Comitetul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate) și a principiilor și îndrumărilor din IFRS-uri (inclusiv Interpretările);
- luarea în considerare a modificărilor care sunt adecvate în lumina necesităților utilizatorilor specifici și a considerațiilor cost-beneficiu.

¹ www.iasb.org

Termenul de "întreprinderi mici și mijlocii" are diferite înțelesuri în funcție de zona în care sunt utilizate. Definiția pentru IMM-uri în contextul IFRS-urilor se referă la entitățile care nu au responsabilitate publică și care publică situații financiare în scopuri generale. Fiecare entitate prezintă o formă de responsabilitate față de acționari și de autoritățile locale.

Entitățile care au responsabilitate publică (și care, prin urmare, ar trebui să aplice setul complet de IFRS-uri) sunt:

a) cele ale căror instrumente de datorii și de capital sunt tranzacționate pe o piață publică sau sunt în proces de emitere a unor astfel de instrumente pentru tranzacționare pe o piață publică (o bursă de valori străină sau internă sau pe o piață nereglementată, inclusiv piețe locale și regionale) sau

b) cele care dețin active într-o capacitate fiduciară pentru un grup larg de persoane externe. Este cazul instituțiilor bancare, uniunilor de credit, companiilor de asigurare, dealerii/brokerii de valori mobiliare, fondurile mutuale și băncile pentru investiții.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri conține principii contabile care sunt bazate pe setul complet de IFRS-uri, dar care sunt simplificate pentru a se adapta entităților care intră în aria de aplicabilitate a acestora. Prin eliminarea unor tratamente contabile care sunt permise de setul complet de IFRS-uri emise de IASB, eliminarea unor cerințe care nu sunt relevante pentru IMM-uri și simplificarea cerințelor de recunoaștere și evaluare, IFRS-urile pentru IMM-uri reduc volumul de cerințe contabile aplicabile IMM-urilor cu mai mult de 90% comparativ cu setul integral de IFRS-uri.

Potrivit proiectului, atunci când o tranzacție nu este tratată de IFRS-urile pentru IMM-uri, managementul poate recurge la judecăți profesionale pentru a determina și aplica politicile contabile, care să conducă la informații care să fie:

- a) relevante pentru nevoile utilizatorilor de luare a deciziilor;
- b) credibile în ceea ce privește situațiile financiare;
- c) să reprezinte fidel poziția și performanța financiară, precum și fluxurile de trezorerie ale entității;
- d) să reflecte fondul tranzacției, a altor evenimente și condiții, și nu doar forma juridică;
- e) să fie neutre (cu alte cuvinte, să fie libere de influență);
- f) să fie prudente;
- g) să fie complete în toate aspectele semnificative.

În ceea ce privește fundamentarea judecăților profesionale, managementul poate recurge și lua în considerare aplicabilitatea următoarelor surse:

a) cerințele și ghidul de îndrumare al IFRS-urilor pentru IMM-uri care tratează aspecte similare;

b) definițiile, criteriile de recunoaștere și conceptele de evaluare a activelor, datoriilor, veniturilor și cheltuielilor, precum și principiile generalizate din Secțiunea "Concepte și principii generalizate" din IFRS-urile pentru IMM-uri.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri conține patru tipuri de simplificări ale setului complet de IFRS-uri:

- omiterea unor aspecte din setul complet de IFRS-uri deoarece nu sunt relevante pentru IMM-uri;
- interzicerea unor opțiuni de politici contabile din setul integral de IFRS-uri, fiind disponibilă o metodă simplificată pentru IMM-uri;
- simplificarea mai multor principii de recunoaștere și evaluare care sunt prezentate în integralitate în setul complet de IFRS-uri;
- mai puține prezentări de informații.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri **nu tratează** următoarele aspecte care sunt acoperite de setul complet de IFRS-uri:

- rezultatul pe acțiune;
- raportarea financiară interimară;
- raportarea pe segmente;
- activele deținute pentru vânzare.

Exemple de opțiuni din setul complet de IFRS-uri care nu sunt incluse în IFRS-urile pentru IMM-uri:

- modelul de reevaluare pentru imobilizările corporale;
- consolidarea proporțională pentru investițiile în entitățile controlate în comun;
- pentru investițiile imobiliare, evaluarea este determinată mai degrabă de circumstanțe care să permită alegerea unei politici contabile între modelul de cost și cel al valorii juste;
- opțiuni diferite pentru subvențiile guvernamentale.

Simplificări ale principiilor de recunoaștere și evaluare***Principalele simplificări ale principiilor de recunoaștere și evaluare din IFRS-uri includ:***❖ *Referitor la instrumentele financiare:*

- instrumentele financiare care îndeplinesc anumite criterii sunt evaluate la cost sau la costul amortizat. Toate celelalte sunt evaluate la valoarea justă prin contul de profit și pierdere;
- IFRS stabilește un simplu principiu de derecunoaștere. S-a renunțat la testele "pass-through" și "continuing involvement" din IFRS-uri;
- cerințele contabilității de acoperire împotriva riscurilor, inclusiv calculele detaliate, sunt simplificate și adaptate pentru IMM-uri.

De asemenea, proiectul de standard elimină clasificarea "disponibile pentru vânzare" și "păstrate până la scadență" din IAS 39 "Instrumente financiare: Recunoaștere și evaluare".

❖ *Referitor la amortizarea și deprecierea goodwill-ului și a altor active necorporale cu durată de viață nedefinită* – sunt întotdeauna amortizate de-a lungul duratei lor de viață estimată (zece ani dacă durata de viață utilă nu poate fi estimată credibil).

❖ *Referitor la investițiile în asocieri în participație* – pot fi evaluate la cost numai dacă nu există un preț cotelat (când valoarea justă poate fi utilizată).

❖ *Cu privire la costurile de cercetare și de dezvoltare* – trebuie recunoscute ca și cheltuieli. IAS 38 impune recunoașterea costurilor de cercetare ca și cheltuieli atunci când se produc, iar costurile de dezvoltare suportate după ce proiectul este considerat a fi viabil din punct de vedere comercial să fie capitalizate. Mulți dintre cei ce întocmesc situații financiare, precum și auditorii, au conchis că IMM-urile nu dețin resurse pentru a evalua dacă proiectul este viabil din punct de vedere comercial pe o bază continuă și, prin urmare, capitalizarea doar a unei părți din costurile de dezvoltare nu ar furniza informații utile. Astfel, Consiliul a acceptat aceste opinii și, prin urmare, IFRS-urile pentru IMM-uri impun ca toate costurile de cercetare și de dezvoltare să fie recunoscute ca și cheltuieli atunci când sunt suportate.

❖ *Referitor la costurile îndatorării* – trebuie recunoscute ca și cheltuieli. IAS 23 impune capitalizarea costurilor îndatorării direct atribuibile achiziției, construcției sau producției unui activ cu ciclu lung de fabricație, ca parte a costului activului. Din motive legate de raportul cost-beneficiu, IFRS-urile pentru IMM-uri impun ca astfel de costuri să fie recunoscute ca și cheltuieli.

❖ *În ceea ce privește imobilizările corporale și necorporale* – valoarea reziduală, durata de viață utilă și metoda de amortizare pentru elementele de natura imobilizărilor corporale, precum și perioada/metoda de amortizare pentru imobilizările necorporale, trebuie să fie revizuite doar dacă există un indiciu că s-ar fi produs schimbări de la cea mai recentă dată anuală de raportare (setul complet de IFRS-uri solicită revizuirea anuală). Astfel, IFRS-urile pentru IMM-uri nu solicită revizuirea anuală a duratei de viață utilă, valorii reziduale, metodei de amortizare a imobilizărilor corporale și a imobilizărilor necorporale.

❖ *Cu privire la subvențiile guvernamentale* – IFRS-urile pentru IMM-uri impun o singură metodă simplificată de contabilizare pentru toate subvențiile guvernamentale. Toate subvențiile sunt recunoscute la venituri atunci când sunt îndeplinite condițiile de performanță sau chiar mai devreme dacă nu există nicio condiție de performanță. Toate subvențiile sunt evaluate la valoarea justă a activului primit sau de primit. IAS 20 permite o serie de alte metode care însă nu sunt permise și de IFRS-urile pentru IMM-uri.

❖ *Referitor la planurile de beneficii definite:*

- toate costurile serviciului trecut trebuie recunoscute imediat în contul de profit sau pierdere;
- toate câștigurile și pierderile actuariale trebuie recunoscute imediat fie în rezultat, fie în alte componente ale situației rezultatului global;
- unei entități i se solicită să utilizeze metoda unităților de credit proiectate pentru a evalua obligația sa legată de beneficiile definite și cheltuielile aferente doar dacă este posibil să facă acest lucru fără costuri sau eforturi nejustificate.

❖ *Cu privire la activele biologice* – valoarea justă prin profit sau pierdere este cerută pentru activele biologice doar în măsura în care valoarea justă este determinabilă ușor fără costuri sau eforturi nejustificate.

❖ *În ceea ce privește plata pe bază de acțiuni stabilită la nivelul entității* – cea mai bună estimare a valorii juste pentru plata pe bază de acțiuni stabilită la nivelul entității este utilizată pentru a evalua cheltuielile dacă prețurile observabile de pe piață nu sunt disponibile.

Proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri solicită în principal ca elementele din situațiile financiare să fie evaluate la costul lor istoric. Oricum, impune reevaluarea investițiilor imobiliare și a activelor biologice la valoarea justă atunci când astfel de informații sunt disponibile imediat.

Situațiile financiare sunt întocmite pe baza contabilității de angajamente și pe baza principiului continuității activității, conform căruia se presupune că entitatea își continuă activitatea într-un viitor previzibil. Obiectivul situațiilor financiare este de a furniza informații despre poziția financiară, performanța și fluxurile de trezorerie ale entității care sunt utile pentru utilizatori în fundamentarea deciziilor lor economice.

Principalele caracteristici calitative care fac ca informațiile prezentate în situațiile financiare să fie utile pentru utilizatori sunt: inteligibilitatea, relevanța, pragul de semnificație, credibilitatea, prevalența economicului asupra juridicului, prudența, integralitatea, comparabilitatea, oportunitatea și raportul cost-beneficiu.

IFRS-urile pentru IMM-uri se adresează entităților care au responsabilitate publică și care publică situațiile financiare în scop general pentru utilizatorii externi.

Principalele grupuri de utilizatori externi includ:

- a) băncile pentru a acorda împrumuturi IMM-urilor;
- b) furnizorii care vând IMM-urilor și care utilizează situațiile financiare pentru a lua decizii legate de credite;
- c) agențiile de credit care utilizează situațiile financiare pentru a evalua IMM-urile;
- d) clienții IMM-urilor care utilizează situațiile financiare pentru a decide dacă să facă afaceri cu acestea;
- e) acționarii IMM-urilor care nu sunt și manageri ai acestora.

Stadiul proiectului

Referitor la proiectul de elaborare a IFRS-urilor pentru IMM-uri, EFRAG (Grupul European Consultativ în Domeniul Raportării Financiare)² consideră că standardele pentru IMM-uri propuse de IASB pot fi îmbunătățite în continuare, formulând următoarele recomandări:

1. Standardele finale trebuie să constituie un document cuprinzător de sine stătător. În acest sens, EFRAG recomandă ca standardele pentru IMM-uri să fie și mai concise decât sunt în prezent.

2. Termenul de "Standarde pentru IMM-uri" nu este cel mai adecvat. Astfel, EFRAG a constatat că acest termen poate produce neînțelegeri. Termenul de "IMM-uri" este utilizat la nivel internațional pentru a face referire la mărimea unei entități. Aria de aplicabilitate a proiectului de IFRS-uri pentru IMM-uri care exclude toate entitățile care îndeplinesc definiția pentru răspunderea publică, nu face referire la niciun criteriu de mărime. Prin urmare, EFRAG recomandă să fie aleasă o altă denumire când se vor denumi standardele finale, propunând în acest sens termenul de "IFRS-uri pentru entitățile care nu au responsabilitate publică".

3. Cerințele utilizatorilor trebuie analizate în continuare și pot fi necesare mai multe modificări în principiile de recunoaștere și evaluare. De exemplu, EFRAG consideră că prețul de piață poate fi utilizat în reevaluarea activelor și datorilor doar atunci când există o piață activă, iar o cedare sau un transfer constituie un scenariu posibil pentru entitate.

4. Trebuie luate în considerare mai multe simplificări în ceea ce privește recunoașterea și evaluarea. Astfel de simplificări, în opinia EFRAG, ar trebui să includă: repunerea amortizării fondului comercial și altor active necorporale, promulgarea unui singur model de cost și a unui singur model de reevaluare pentru activele nefinanciare, eliminarea referinței la "valoarea justă" și eliminarea recunoașterii tranzacțiilor cu plată pe bază de acțiuni cu decontare în acțiuni.

5. Standardele să fie restructurate. Deși IASB a luat o decizie corectă cu privire la modul de organizare a standardelor pe probleme, EFRAG consideră că IFRS-urile pentru IMM-uri pot fi și mai bine organizate decât sunt în prezent. Astfel, EFRAG propune restructurarea acestora după cum urmează:

- standardul ar trebui reorganizat în secțiuni și subsecțiuni, astfel încât, de exemplu, toate cerințele pentru activele nefinanciare sau grupuri contabile să fie prezentate împreună;
- principiile și ghidul de aplicare ar trebui separate unele de altele, astfel încât principiile să fie mai bine înțelese;
- acolo unde principiile și îndrumările sunt aceleași, nu este necesară repetarea acestora; această abordare ar oferi mai multă inteligibilitate și concizie.

În prezent, proiectul de IFRS-uri pentru IMM-uri se discută și în grupurile de lucru constituite la nivelul Comisiei Europene.

² www.efrag.org